

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

(Κυλοκαιριάτικο απόγευμα. Σὲ μιὰν ἐρημικὴ ἀκρογιαλιὰ νησιοῦ — ἴσως τῆς Λήμνου. Τὰ χρώματα σβήνουν λίγο-λίγο. "Ἐνα καράβι ἀραγμένο στὸ βραχώδη ὄρισκο. Ἀκούγονται οἱ φωνές καὶ τὰ γέλια τῶν ναυτῶν ποὺ λούζονται, γυμνάζονται, παλεύουν, λίγο πιὸ κάτω. Ἐδῶ, ἔξω ἀπὸ μιὰ βραχοσπηλιά, διαμορφωμένη σὲ κατοικία, κάθονται δυὸ ἄντρες — ὁ ἕνας ὠραῖος, γενειοφόρος, ὠριμος, μὲ ἀρρενωπὴ, πνευματικὴ μορφή· ὁ ἄλλος, γεροδεμένος νέος, μὲ φλογερὰ, ἐρευνητικὰ κ' ἐρωτικὰ μάτια. Ἔχει κάτι ἀπ' τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ Ἀχιλλέα, μὰ κάπως πιὸ ἐκπνευματωμένα, σὰ νᾶναι ὁ γιὸς του, ὁ Νεοπτόλεμος. "Ἐνα φτενὸ, ἀφανὲς φεγγάρι, μετακινεῖται ἀόριστα κι ἀργὰ κάπου στὸν οὐρανό, ἀσημί, μέσα στὶς παρατεταμένες τριανταφυλλiές καὶ μενεξελιές ἀνταύγειες τοῦ ἡλιοβασιλέματος. Φαίνεται πὼς ὁ ὠριμος ἄντρας, ὕστερ' ἀπὸ χρόνια μόνωσης καὶ σιωπῆς, εἶχε μιλήσει πολὺ στὸν Νέο, σ' αὐτὸν τὸν ἀπροσδόκητο ἐπισκέπτη του, ποῖχε φτάσει μόλις πρὶν δυὸ ὥρες, καὶ τώρα σωπαίνει πάλι, βαθύς, κορεσμένος, κουρασμένος ἀπὸ μιὰν ἄλλη, ἀνώφελη κι αὐτὴν, μὰ ἀνθρώπινη, κούραση καὶ θλίψη. Μιὰ ἀόριστη τύψη σκιάζει τὸ εὐρὸ μέτωπό του. Ὡστόσο παρατηρεῖ ἀκόμη τὸ ἐξαισιό πρόσωπο τοῦ Νέου, σὰν κάτι νὰ περιμένει. Στὸ βάθος τῆς σπηλιᾶς ἀντιλαμβάνουν πότε-πότε τὰ ὄπλα του — ἡ μεγάλη καλοδοιλεμένη ἀσπίδα του μὲ παραστάσεις ἀπ' τοὺς ἄθλους τοῦ Ἡρακλῆ, καὶ τὰ τρεῖα φημισμένα του δόρατα — μοναδικὰ στὸ εἶδος τους. Ὁ Νέος, σὰ νὰ παίρνει μιὰ δύσκολη ἀπόφαση, ἀρχίζει νὰ μιλάει):

|| N.B. ἔχει τὸ ξα!

Σεβάσμιε φίλε, εἴμουνα βέβαιος γιὰ τὴ βαθειὰ σου κατανόηση. Ἐμεῖς
οἱ νεότεροι

I

ποὺ κληθήκαμε, ὅπως λένε, τὴν ὕστατη στιγμή γιὰ νὰ δρέψουμε τάχα
τὴ δόξα τὴν ἐτοιμασμένη μὲ τὰ δικὰ σας ὄπλα,
μὲ τίς δικές σας πληγές, μὲ τὸ δικό σας θάνατο,
γνωρίζουμε κ' ἐμεῖς κι ἀναγνωρίζουμε, κ' ἔχουμε, ναί, κ' ἐμεῖς τίς πλη-
γές μας

σ' ἄλλο σημεῖο τοῦ σώματος — πληγές ἀθώρητες,
χωρὶς τὸ ἀντίβαρο τῆς περηφάνειας καὶ τοῦ ἀξιοσέβαστου αἵματος
τοῦ χυμένου ὁρατά, σὲ ὁρατὲς μάχες, σὲ ὁρατὰ ἀγωνίσματα.

Μιὰ τέτοια δόξα ἄς μᾶς ἔλειπε· — ποιὸς τοὺς τὴν ζήτησε;

I

Μήτε μιὰν ὥρα δὲν εἴχαμε δική μας, πληρώνοντας
τὰ χρέη καὶ τίς ὑποθήκες ἄλλων. Μήτε κὰν προφτάσαμε
νὰ δοῦμε μιὰν αὐγὴ ἕνα ἥσυχο χέρι ν' ἀνοίγει τὸ παράθυρο ἀπέναντι
καὶ νὰ κρεμάει ἀπ' ἔξω, στὴν πρόκα τοῦ τοίχου, ἕνα κλουβὶ καναρίνια
μὲ τὴ σεμνότητα μιᾶς περιττῆς κι ἀναγκαίας χειρονομίας.

vg! 06.
11 505-32.

ορίσμη 14-5

he Tōkēn in h's
Σον 272

Ὅλες οἱ ὁμίλιες τῶν μεγάλων, γιὰ νεκροὺς καὶ γιὰ ἥρωες.

Παράξενες λέξεις, τρομερές, μᾶς κυνηγοῦσαν ὥς μέσα στὸν ὕπνο μας περνώντας κάτω ἀπ' τὶς κλεισμένες πόρτες, ἀπ' τὴν αἴθουσα τῶν συμπο-
σίων

ὅπου ἄστραφταν ποτήρια καὶ φωνές, κ' ἓνας πέπλος

ἀόρατης χορεύτριας κυμάτιζε ἀθόρυβα

σὰν ἓνα διάφανο, στροβιλιζόμενο χώρισμα

ἀνάμεσα στὴ ζωὴ καὶ στὸ θάνατο. Αὐτὴ ἡ παλλόμενη

ρυθμικὴ διαφάνεια τοῦ πέπλου, παρηγοροῦσε κάπως

τὶς παιδικές μας νύχτες, ἀραιώνοντας τὶς σκιές τῶν ἀσπίδων

πού γράφονταν στοὺς ἄσπρους τοίχους μὲ τ' ἀργὸ φεγγαρόφωτο.

- gehen

- schlagen

verfluchen /
verwünschen

Melzer

Μαζὶ μὲ τὴ δική μας τὴν τροφή ἐτοιμάζανε

καὶ τὴν τροφή τῶν νεκρῶν. Τὴν ὥρα τοῦ γεύματος

ἐπαιρναν πάνω ἀπ' τὸ τραπέζι ὕδριες μὲ μέλι καὶ μὲ λάδι

καὶ τὶς μετέφεραν σ' ἄγνωστους τάφους. Δὲν ξεχωρίζαμε

τοὺς ἀμφορεῖς τοῦ κρασιοῦ ἀπ' τὶς νεκρικὲς ληκύθους. Δὲ γνωρίζαμε

ποιό τὸ δικό μας καὶ ποιό τῶν νεκρῶν. Ἕνας χτύπος

τοῦ κουταλιοῦ μὲς στὸ πιάτο, εἴταν ἓνα ἄξαφνο δάχτυλο

ἐπιτιμητικό, πού μᾶς χτυποῦσε στὸν ὦμο. Στρέφαμε νὰ δοῦμε. Τίποτα.

* gebührt

letzten

Ἀπ' ἔξω ἀπ' τὶς κρεββατοκάμαρές μας τύμπανα καὶ σάλπιγγες,

κόκκινες σπίθες καὶ μουγγές σφυριές, σὲ μυστικὰ σιδηρουργεῖα

ὅπου νυχτόμερα σφυρηλατοῦσαν ἀσπίδες καὶ ἀκόντια,

καὶ ἄλλες σφυριές σὲ ὑπόγεια ἐργαστήρια

γιὰ προτομές καὶ ἀνδριάντες πολεμικῶν θεῶν, πολεμικῶν ἀνθρώπων, καὶ

ὄχι διόλου

ἀθλητῶν καὶ ποιητῶν· μαζὶ κ' ἑκατοντάδες ἐπιτύμβιες στῆλες

μὲ ὠραίους, γυμνοὺς ἐφήβους, πάντοτε ὀρθίους,

μεταμφιέζοντας, μὲ τὴν κάθετη στάση τους,

τὸ αἰῶνια ὀριζόντιο τῆς νεκρότητας. Μονάχα, πότε - πότε,

ἐγερναν τὸ κεφάλι, καμπυλώνοντας ἐλαφρὰ τὸν αὐχένα,

σὰν ἄνθος σὲ χεῖλος γκρεμοῦ· καὶ ὁ γκρεμὸς δὲ φαινόταν· — οἱ τεχνίτες

εἶχαν μάθει (ἢ μήπως τάχα τοὺς τὸ ἐπέβαλλαν;)

νὰ παραλείπουν γκρεμοὺς καὶ κάτι τέτοια.

5 futen

grün
Kopfputzen

τέλη + εὐνοία

he Tōkēn

vi

Εἴταν ἓνας μακρὺς, λευκὸς διάδρομος (καὶ ἀπόμεινε ἔτσι)

ντυμένος ὅλος μ' ἐπιτύμβιες στῆλες. Κι οὔτε ἐπιτρεπόταν

ν' ἀργοπορήσουμε γιὰ λίγο τὸ βλέμμα στὰ εὐγραμμά μέλη τους

wohlgeformt

ihre Augen, blinde verweilt bei auf seinem Gesicht

ἢ στοὺς μαρμαρίνους βοστρύχους πού ἔπεφταν κάποτε στὸ μέτωπό τους
 σὰν φυσημένοι ἀπ' τὰ χεῖλη ἐνὸς αἰφνίδιου, μυροφόρου ἀνέμου
 σ' ἓνα πάγχρυσο, θερινὸ μεσημέρι, — θαρρῶ, ναί, πὼς εὐώδιαζε
 λεμονανθοὺς καὶ ζεσταμένη ἀπ' τὸν ἥλιο λυγαριά. Μεγάλα πρότυπα
 μᾶς κληροδότησαν — ποιὸς τοὺς τὰ ζήτησε; — ἃς μᾶς ἄφηναν
 μέσα στὸ ἐλάχιστο, στὸ δικό μας ἐλάχιστο· δὲ θέλουμε
 νὰ μετρηθοῦμε μ' αὐτά· — τί κερδίσατε ἄλλωστε; τί κερδίσαμε;

Wkz?

↓ — Du.

VII
 Καταλαβαίνω τὴ δική σου εὐγενικὴ ἀποχώρηση, σεβάσμιε φίλε,
 μ' ἓνα πρόσχημα κοινὰ παραδεκτὸ — πόνος τοῦ σώματος,
 ὄχι τοῦ πνεύματος ἢ τῆς ψυχῆς· — καλὸ πρόσχημα
 τὸ δάγκωμα ἐκεῖνο τοῦ φιδιοῦ (μήπως τὸ φίδι τῆς σοφίας;) = cf. 261.2 — die Hake-Kette
 νὰ μείνεις μόνος καὶ νὰ ὑπάρξεις, — ἐσύ, κι ὄχι ἓνας ἄλλος — = 257.3, 258.3
 νὰ μὴν ὑπάρξεις ἔστω, κουλουριασμένος σ' ἓναν κύκλο,
 καθὼς τὸ φίδι δαγκώνοντας τὴν οὐρά του. (Συχνὰ κ' ἐγὼ τὸ ἐπιθύμησα.)
 x zu Sam. 10. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

VIII
 Κ' ἴσως νὰ μελετοῦσες μὲς στὴ μόνωσή σου μιὰν ἐκδίκηση,
 μιὰν ἀναγνώριση δική σου ἢ, τουλάχιστον, τὴν ἀναγνώριση
 τῆς σημασίας τῶν ὅπλων σου. Καί, ἰδοὺ πού δικαιώθηκες· —
 δὲ θέλω νὰ κρυφῶ — γι' αὐτὰ ἔχω ἔλθει, ὅπως τὸ μάντεψες —
 αὐτὰ θὰ δώσουν ἐπιτέλους τὴ νίκη στοὺς Ἕλληνες,
 (ρητὸς ὁ χρησμός;) αὐτά, μὲ τὸ δικό μου χέρι.

IX
 "Ὅμως ἐγὼ, ἦρθα πρῶτα γιὰ σένα. Κι οὔτε θὰ τὰ δεχόμουν τὰ ὅπλα σου
 σὰν ἀντάλλαγμα τῆς ἀναγνώρισής μου ἢ σὰν ἀντάλλαγμα
 στὴ σωτηρία πού σοῦ προσφέρω: νὰ σὲ πάρω μαζί μου στὰ καράβια μου
 μ' ὅλες τὶς ἀθεράπευτες πληγές σου, μ' ὅλη σου τὴ μοναχικότητα — ποιά
 σωτηρία;

Polu ta synethizoun tōra kati tētoia lōgia — ta mātame —
 tī na poume; — dēn proftainēi kanēnas na deī kai na milēsei. = (cf. 257.3 ?)
 256.5

X
 Λαμπαδηδρόμοι τρέχουν μὲς στὴ νύχτα. Οἱ πυρσοὶ χρυσώνουν τοὺς δρό-
 μους.

Γιὰ μιὰ στιγμή τ' ἀγάλματα τῶν θεῶν φωτίζονται πάλλευκα
 σὰν πόρτες ἀνοιχτές σὲ τεῖχη θεόρατα. Ὑστερα
 πέφτει ἡ σκιά τῶν πέτρινων χεριῶν τοὺς σκεπάζοντας τὸ δρόμο.
 Κανένας πιά δὲν ξεχωρίζει τίποτα. Εἶδα ἓνα βράδι
 ἀλλόφρονα πλήθη νὰ σηκώνουνε κάποιον στοὺς ὤμους τοὺς
 ἐπευφημώντας τον. Μιὰ δάδα ἔπεσε πάνω του.

Anno / 900

6000

Πῆραν φωτιά τὰ μαλλιά του. Αὐτὸς δὲ φώναξε.

cf. 252.1 =

Εἶταν ἀπ' ὥρα νεκρός. Τὰ πλήθη σκόρπισαν. Ἀπόμεινε
τὸ βράδι καταμόναχο, δαφνοστεφές, μὲ τὰ χρυσὰ φύλλα τῶν ἄστρων.

XI

Ἡ ἐκλογή, θαρρῶ, ἀκατόρθωτη — κι ἀνάμεσα σὲ τί; Θυμᾶμαι
ὅταν εἶμουν παιδί· — ἀπ' τοὺς ξενῶνες τοῦ σπιτιοῦ μας μ' ἔφταναν
οἱ ὠραῖες, ἄρρενωπές φωνές τῶν ξένων,
λίγο πρὶν ἀπ' τὸν ὕπνο, τὴν ὥρα ποὺ θὰ γδύνονταν· — καί, βέβαια,
κεῖνη τὴν ὥρα θὰ ξεχνοῦσαν σχέδια πολεμικὰ κι ἀγῶνες καὶ φιλοδοξίες,
σάρκινοι μὲς στὴ γύμνια τους, ἐρωτικοὶ κι ἀθῶοι,
καθὼς θ' ἀγγίζαν, κατὰ λάθος ἴσως, τὰ ἴδια τους τὰ στήθη,
κι ἄργοποροῦσαν στὴν ἄκρη τῆς κλίνης μ' ἀνοιχτὰ σκέλη,
ξεχνώντας μὲς στίς ζεσταμένες φοῦχτες τους τὰ γόνατά τους,
ὥσπου ν' ἀποτελειώσουν μιὰ μικρὴ, χαρούμενη ἱστορία
διανθισμένη μὲ τὰ γέλια τους καὶ μὲ τῶν κρεβατιῶν τὸ τρίξιμο.

gestaltet

((

Ἐγώ, τ' ἀκουγα τότε ἀπ' τὸ διάδρομο, καθὼς, κρυφά, περιεργαζόμουν
τὰ στίλβοντα σπαθιά καὶ τίς ἀσπίδες τους
ἀκουμπισμένες στὸν τοῖχο, ἀντανακλώντας μυστικὰ τὸ φεγγαρόφωτο
ποῦπεφτε ἀπ' τὴν τζαμόπορτα· — κ' ἐνιωθα τόσο μόνος κι ἀμήχανος
σὰ νᾶταν κεῖνη τὴ στιγμή νὰ διαλέξω γιὰ πάντα
ἀνάμεσα στὸ γέλιο τους καὶ στὰ ὅπλα τους (ποὺ εἶταν δικά τους καὶ τὰ
δύο). Φοβόμουν αἰόλας

XII

μὴ σηκωθεῖ τὴ νύχτα ὁ πατέρας καὶ μὲ βρεῖ στὸ διάδρομο
ν' ἀγγίζω κεῖνα τὰ περίεργα ὅπλα — προπάντων
μὴν καταλάβει πὼς ἄκουσα τὸ γέλιο τους, μὴν καταλάβει
τὸ μυστικὸ μου δίλημμα. Καθόλου δὲν πλησίαζα τοὺς ξενῶνες·
ἄκουγα μόνο τίς φωνές τῶν ξένων

aufeinanderfolgend

σὰ νὰ περνοῦσαν διαδοχικὲς στοές — μιὰ στὸ σκοτάδι

καὶ μιὰ στὸ φῶς — συχνὰ πνιγμένες στοὺς θορύβους

im Hinf

ἀπ' τίς ὀπλές τῶν ἀλόγων, ἔξω, στὸ προαύλιο· — κάποτε μάλιστα τρό-
μαξα

ἀπῶναν ἴσκιό· μεγάλο ποῦπεσε μπρὸς στὰ πόδια μου, — ἓνα ἄλογο
στεκόταν στὴν τζαμόπορτα καὶ κοίταζε μέσα
ἱσκιώνοντας τίς σφυρήλατες παραστάσεις τῶν ἀσπίδων.

geschmiedet

Ἔτσι μεγάλος εἶταν κι ὁ ἴσκιος τοῦ πατέρα· σκίαζε ὁλόκληρο τὸ σπίτι,
ἐκλεινε πόρτες καὶ παράθυρα ἀπὸ πάνω ὥς κάτω,
καὶ κάποτε θαρροῦσα πὼς γιὰ νὰ δῶ τὴ μέρα

XIII

vgl. 253.2

θάπρεπε νὰ περάσω τὸ κεφάλι μου κάτω ἀπ' τὰ σκέλη του —
αὐτὸ μὲ τρόμαζε ἰδιαίτερα — τ' ἄγγιγμα τῶν μηρῶν του στὸν αὐχένα
μου. Προτιμοῦσα
νὰ μένω μὲς στὸ σπίτι, στὸ ἀγαθὸ μισόφωτο τῶν δωματίων,
ἀνάμεσα στὰ ὑπάκουα ἐπιπλα, μὲ τὴν πειθήνια ἀφῆ τῶν παραπετασμά-
των,
κι ἄλλοτε μὲς στὴν ἔρημη αἴθουσα τῶν ἀγαλμάτων, — ἀγαποῦσα τοὺς
κούρους.

der Schenkel
Wahrnehmung?
des Genick
gütlich, gutmütig

Κεῖ μέσα βασίλευε δροσιὰ καὶ σιωπή, τὴν ὥρα ποὺ ἔξω
στοὺς ἐλαιῶνες καὶ στ' ἀμπέλια, φρενιάζαν τὰ τζίτζικια
μὲς στὸ καυτό, μαλαματένιο μεσημέρι. Στὸ δάπεδο
διασταυρώνονταν πρᾶες, συμφωνημένες, οἱ σκιές τῶν ἀγαλμάτων
σχηματίζοντας διάφανους, γαλάζιους ρόμβους· καὶ κάποτε
ἓνα μικρὸ ποντίκι, ξεθαρρεμένο ἀπὸ τὴν ἡσυχία,
περνοῦσε ἄργὰ πάνω στὰ πόδια τῶν κούρων, σταματοῦσε,
παρατηροῦσε μὲ δυὸ σταγόνες λάδι, ὅλο ὑπόψια, τὰ στενόμακρα παρά-
θυρα
στυλώνοντας τὸ ὀξύ του ρύγχος, σὰ μαλακὸ βέλος, πρὸς τὸ ἀπόλυτο,
ἐξ ὀνόματος ὅλων τῶν μαρμαρωμένων — ὁ μικρὸς συνεταῖρος τους.

Tasche

gehört zu
Einsamkeit
Hörst
Lärm

XIV

Ὁ πατέρας δὲν ἀγαποῦσε τ' ἀγάλματα. Ποτὲ δὲν τὸν εἶδα
νὰ στέκεται μπροστὰ σὲ κάποιον — ἴσως κιόλας ὁ ἴδιος
νᾶτανε τ' ἄγαλμα τοῦ ἑαυτοῦ του, ἓνα ἄγαλμα χάλκινο
ἀγέρωχου, ἀπλησίαστου ἱππέα. Καὶ μόνον
ἡ φιλία του ἐκείνη μὲ τὸν Πάτροκλο
τὸν ἔφερνε κάπως κοντά μου, σὰ νὰ κατέβαινε
μὲ φαρδεῖες δρασκελιές ἀπ' τὸ βᾶθρο του
καὶ νὰ χάνανταν κάτω ἀπ' τὰ δέντρα. Μοῦ φαινόταν παράξενο
πῶς δὲν ἀκούγονταν καθόλου τρίξιμο
ἀπ' τὴν κλειδώσει τῶν χάλκινων γονάτων του.

- bei Vater -
Statue

XI

Κ' ἡ μητέρα, ἓνας ἴσκιος κι αὐτὴ, διάφανος ἴσκιος,
ἀνάλαφρος καὶ μακρινός — μιὰ τρυφερότητα παρούσα
μέσα στὴ διαρκὴ ἀπουσία της. Οἱ ἄντρες,
γυρίζοντας ἀπ' τὸ κυνήγι, λίγο πρὶν φτάσουν στὸ σπίτι,
βλέπαν, πίσω ἀπ' τὰ δέντρα, τὸ δυτικὸ παράθυρο
σὰν κρεμασμένο ἀπ' τὰ κλαδιά, μετέωρο, μόνο του,
κ' ἐκεῖ, μέσα στὴ σκοτεινὴ κορνίζα του, ἡ μητέρα,

- bei Mutter.

4 S. 263, 3.

XVI

der Clavikula
der Weinbeze
suffi mit

?
Kleidungsstück

#2492 =
der Hockent
unterhalb
des Sockel.
des Sockel.

des Sockel.
des Sockel.

Schulter
des Rahmens

σὺν κρεμασμένη κι αὐτή, νὰ κοιτάζει
μακριά, τὸ λιόγερμα, σὰ φλωροκαπνισμένη. Οἱ ἄντρες νόμιζαν
πὼς τοὺς περίμενε, πὼς ἔτρωγε τὸ δρόμο. Πολὺ ἀργότερα
τὸ νιώσαμε πὼς ἔλειπε, πὼς εἶταν στ' ἀλήθεια κρεμασμένη.

λιόγερα

XII

Σοῦλα 463

Στὸ πρόσωπό της, ὁ ἴσκιος τοῦ σκοιinioῦ διακρίνονταν ἀδιόρατα,
καθὼς, μόλις ἀκούγονταν οἱ κυνηγοὶ κάτω στὸ δρόμο,
διόρθωνε τὴν ἔκφρασή της, διώχνοντας μὲ τὸ χέρι της
ἐννὴν κατὰμυρο βόστρυχο πού τῆς ἔπεφτε τάχα στὰ μάτια· —
τὸν ἴσκιο ἐκείνου τοῦ σκοιinioῦ παραμέριζε· — ἀργότερα τὸ μάθαμε,
ὅταν ἀκούγονταν πάνω ἀπ' τὴ λίμνη τὸ τελευταῖο κέρας, μέσα στὸ λυκό-
φως,
ὅταν ἔπεφτε λίγος σουβὰς ἀπ' τὴν πρόσοψη τοῦ σπιτιοῦ ἐντελῶς ἀθό-
ρυβα
κι ἔχνιζε ὁλόκληρος ὁ κάμπος ρόδιнос καὶ χρυσὸς μὲ τὰ γαλάζια φάσμα-
τα τῶν δέντρων,
καὶ τὰ σκυλιά, παρ' ὅτι κουρασμένα, μὲ τίς γλῶσσες τους ἔξω,
ἐλαφροπάταχν σὰ ν' ἀνηφόριζαν στὸν οὐρανό, μέσα σ' ἔκσταση.

XIII

Σὰ λίγο, γέμιζε ἡ ἐσπέρα ἀπὸ στιλπνές, πολύχρωμες φτεροῦγες
σκοτωμένων πουλιῶν, ἐκεῖ στὸ πέτρινο ὑπαίθριο τραπέζι,
μὲ τίς πιατέλες γεμάτες μαβιά, κεχριμπαρένια, κόκκινα σταφύλια
καὶ δροσερὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ. Κ' ἡ μητέρα χαμογελοῦσε περίλυπη:
«Εἶδες πού μοῦ ἤθελες νάσαι πουλί;» μοῦ ἔλεγε,
κ' ἔδινε ἐντολὴ στίς ὑπρέτριες νὰ μαθήσουν τὰ πουλιά γιὰ τὸ δεῖπνο
στὴν πίσω αὐλή, ἐκεῖ πού κιόλας ἡ σκιά τοῦ βουνοῦ
ἔπεφτε σὰ λιωμένο, σπιθόβολο σίδερο, καὶ τὰ πελώρια κυπαρίσσια,
ἀδυστηρά, σκοτεινά καὶ φιλέρημα,
ἐπαίρνει μιά βουβή, ἀνεξήγητη πρωτοβουλία.

Κεῖνη τὴν ὥρα, οἱ ἄντρες, ἰδρωμένοι, σκονισμένοι ἀπ' τὸ κυνήγι,
μὲ κάτι χνούδια ἀγκαθιῶν στὰ μαλλιά τους,
μὲ λακέδες ἀπ' τὴ γύρη τῶν πεύκων στοὺς ὤμους τους,
εἶχαν μπεῖ στοὺς λουτρῶνες, κι ἀκουγόταν ὡς ἔξω
τὸ πέσιμο τοῦ νεροῦ κ' ἡ μυρωδιά τοῦ σαπουνιοῦ, ἀνακατεμένη
μὲ τὰ μύρα τοῦ κήπου — ζεσταμένο ρετσίσι, ἀρμπαρόριζα, δυόσμος, δεν-
τρολίβανο —

δροσερὲς εὐωδίες, βαθιανασαίνουσες. Κι ὁ κηπουρὸς ἀκουμποῦσε
πάνω στὸν πέτρινο πάγκο τὸ μεγάλο ποτιστήρι του, βρίσκοντας εὐκαιρία

XIX

νά πεῖ μιὰ ταπεινόφρωνη, γελαστή «καλησπέρα» στή σεβάσμιμα δέσποινα
 ἀνάμεσα σέ ὀνόματα λουλουδιῶν, συνήθειες σπόρων, καί κάτι
 γιά ἀρρώστιες φύλλων καί καρπῶν, γιά κάμπιες καί έντομα.

Ἐπάνω στοὺς εὐκάλυπτους, χιλιάδες πουλιά ξελαρυγγιάζονταν
 δοξαστικά, παράφρονα, σάμπως διαλαλητάδες σ' ἐμποροπανήγυρη· ἐνῶ
 κάτω τους

οἱ ὑπηρέτριες μαδοῦσαν τ' ἄλλα πουλιά. Κ' ἐρχόταν τὸ βράδι
 ἡρεμο, ἀργό, τελεσίδικο, γεμάτο ἀνάλαφρα, πρασινόχρυσά πούπουλα
 μ' ἓνα ἀδιόρατο κόκκινο στίγμα στή ρίζα τους. Κάποτε,
 εἶχε σταθεῖ ἓνα τέτοιο πούπουλο στὰ μαλλιά τῆς μητέρας
 καί τὴ σκίαζε ὁλόκληρη. Ἐγώ, τότε, μὲ τρόπο,
 πλησιάζοντάς την μιὰ στιγμή, τῆς τὸ ἀφαίρεσα — δὲν ἄντεχα
 νὰ βλέπω τὴ μητέρα σκιασμένη ἀπὸ ξένες ἀμαρτίες. Ἐνα μικρὸ ἐπιφώ-
 νημα
 τῆς ξέφυγε ἄθελα σὰ νὰ τῆς ἐβγαλαν ἓνα μαχαίρι ἀπ' τὸ στῆθος.

Ἐνα ἄλλο βράδι — θυμᾶμαι — εἶχε βάλει τὰ χέρια της γύρω στή λυχνία
 νὰ προστατεύσει τὴ φλόγα ἀπ' τὸν ἀνεμο· τὰ χέρια της
 ἔγιναν διάφανα, τριανταφυλλένια, σὰ δυὸ μεγάλα ροδοπέταλα —
 ἓνα περιέργο ἄνθος, κ' ἡ φλόγα τῆς λυχνίας
 ἓνας ἀπίθανος ὕπερος. Τότε, εἶδα
 τὰ κλειδιά της ἀφημένα στὴν πέτρινη σκάλα,
 πλάι στὰ σακκίδια καί στὰ τόξα τῶν κυνηγῶν — κατάλαβα:
 αὐτὰ τὰ χέρια τίποτα δὲ θὰ μπορούσαν πιά νὰ ξεκλειδώσουν,
 τόσο μοναχικά, τόσο περίβλεπτα, κλειδωμένα γιὰ πάντα
 μέσα στὴν ἴδια τους διαφάνεια. Ὅταν μιλοῦσε
 εἶταν σὰ ν' ἀποσιωποῦσε τὸ κυριότερο· καί τὰ χεῖλη της πρόβαιναν μό-
 λης
 μὲς ἀπ' τὸν ἴσκιο ποὺ ἔρριχναν τὰ μακριὰ της ματόκλαδα.

Θυμᾶμαι ἀκόμη κάποιον μεσημέρι: καθὼς ἔπινε νερὸ κάτω ἀπ' τὰ δέντρα,
 πρόσεξα πάλι τὰ χέρια της — πῶς διάφανα
 ἀπ' τὸ ποτήρι ποὺ κρατοῦσε· ἡ σκιά τοῦ ποτηριοῦ της
 ἔπεσε πάνω στὸ χορτάρι — ἓνας κύκλος φωτεινός, ἀνεπαίσθητος· τότε
 μιὰ μέλισσα κάθησε στὸ κέντρο τοῦ κύκλου, μὲ τὰ φτερά της ἐλαφρὰ
 φωτισμένα,
 σὰν πολιορκημένη ἀπ' τὸ συναίσθημα μιᾶς ἀνεξήγητης εὐτυχίας.
 Εἶταν τὸ τελευταῖο καλοκαίρι, πρὶν κληθῶ κ' ἐγώ μὲ τὴ σειρά μου.

ὡς ἐν ἡμέρῃ
 ἐκδοτὴς: Γρηγόρης Μενιδιάκης

Σοῦ μίλησα πολὺ γιὰ τὴ μητέρα, — ἴσως νὰ διέκρινα στὰ χέρια σου,
 φίλε μου,
 κάτι ἀπ' τὸ φέγγος τῶν χεριῶν της. "Ο,τι ἄγγιζε
 γινόταν ἄξαφνα μακρινὴ μουσικὴ — δὲν ἄγγιζόταν,
 μόνο ἀκουγόταν πιά μήτε κι αὐτό. Δὲν ἀπόμεινε τίποτα —
 λησμονημένος ἦχος, αἰσθησι ἀόριστη — ὅχι γνώση.

φ 270.3 =

"Αλλάξε ὁ φωτισμὸς μετὰ — φωτιὲς καταυλισμῶν, τὰ γυμνὰ σώματα
 κόκκινα, κατακόκκινα ἀπ' τὶς φλόγες, σὰ ματωμένα,
 σὰ γδαρμένα ἀπ' τὸ δέρμα τους — πιὸ σάρκινα καὶ ζωώδη,
 πιὸ ἀδιάντροπα κ' ἐρωτικά, σὰν ἓνα μεγάλο σφαγεῖο
 ποὺ ἄντερα κι ἀμελέτητα κρέμονταν στὰ τσιγγέλια μὲς στὴ νύχτα,
 ἀνάμεσα στ' ἀστέρια, ποὺ ἡ φωτιὰ τὰ ξεθώριαζε,
 ἐνῶ, στ' αὐλάκια δίπλα, κύλαγαν
 αἵματα, σπέρματα, οὖρα, περιττώματα, βρωμόνερα,
 κ' οἱ σκιὲς καλπάζανε μακριὰ μὲς στὴν κόκκινη λάμψη,
 ὥσπου ἔβγαине ἡ σελήνη μαλακιά καὶ ὑγρὴ σὰν ἓνα αἰδοῖο
 κι ἄρχιζε ἡ τύψη κ' ἡ μετάνοια κ' ἡ δημιουργία.

XIII

XIV

Τότε ἀκουγόταν ὁ θόρυβος τοῦ ποταμοῦ κάτω ἀπ' τὰ δέντρα —
 μιὰ ἠχητικὴ δροσιὰ — χωρὶς νὰ ρωτᾶς ποῦ πηγαίνει.
 Οἱ φωτιὲς σβῆναν λίγο - λίγο. Μεγάλα πουλιά, κοιμισμένα
 ἐπάνω στὰ κλαδιά, μισάνοιγαν πότε - πότε τὰ μάτια τους
 κ' ἓνα ἐλάχιστο φέγγος περνοῦσε στὰ φύλλα.

XV

Οἱ ἄντρες ψειρίζανε τὰ στήθεια καὶ τὰ σκέλια τους·
 οἱ ἔφηβοι, ἄτριχοι σχεδόν, σεμνοὶ σὰν προσβλημένοι,
 ἐνιωθάν κάθε τόσο δυὸ ἰσχυρὰ τινάγματα στὶς ρῶγες τοῦ στήθους τους
 σὰ νὰ τοὺς κάρφωναν δυὸ ἡδονικὲς σαῖτες πάνω στὴ νύχτα
 κ' οἱ μυῶνες τῆς κοιλιάς τους σὰν σκοινιά τοὺς ἔσφιγγαν τὴ μέση. Οἱ
 φρουροὶ
 ἔβγαζαν τὰ σαντάλια τους καὶ τρίβανε τὰ δάχτυλά τους
 φτιάχνοντας κάτι μαῦρα, λιπαρὰ σβωλάκια, ποὺ τὰ ζύμωναν ὥρες,
 εὐπλάστα κι ἀνάπαυτικά, σὰ μυστικὰ ἀγαλμάτια,
 καὶ τὰ σφεντόνιζαν ἀθόρυβα στὴ νύχτα. "Υστερα,
 μυρίζοντας τὰ δυὸ τους δάχτυλα, ρουθούνιζαν γιὰ ὥρα,
 ὠραῖοι, κτηνώδεις, ναρκωμένοι, ὥς νὰ τοὺς πάρει ὁ ὕπνος.

Οἱ μεγάλες ἀσπίδες, ἀφημένες στὸ χῶμα,
 ἄφηναν ἓναν ἤχο ἀργό, μεταλλικό, καθὼς χτυποῦσαν πάνω τους
 οἱ μακρινὲς αἰχμὲς τῶν ἄστρων. Μὲς στὸ κοίλωμά τους
 πῆζαν κρυμμένες ἐντολὲς στρατηγῶν. Πάνω ἀπ' τ' ἀντίσκηνα
 σπίθιζε τὸ τεράστιο γυμνὸ ψαροκόκκαλο τοῦ γαλαξία. Κ' εἶταν πάλι,
 ὅπως τότε σχεδόν, στὰ παλιὰ καλοκαίρια, ἓνας φόβος
 γιὰ κάποιον κλέφτη ἀόρατο, ἀόριστο, ἢ καὶ γιὰ τοὺς συνηθισμένους
 κλέφτες,
 μὴν πηδήσουν στὶς κάμαρες ἀπ' τ' ἀνοιχτὰ παράθυρα κι ἀπ' τὰ μπαλ-
 κόνια· —
 δὲν ξέραμε πρὶν νὰ φυλαχτοῦμε, (οὔτε τώρα) — ἀφαιρενόμαστε
 μὲ τὸ ζουζούνισμα ἑνὸς κουνουπιοῦ, μὲ τὸ βόμβο τοῦ φεγγαρόφωτου,
 μὲ τοὺς ἀντίλαλους τῶν ἀψίδων ἀπὸ λαθραῖα φιλήματα —
 μιὰ γυναῖκα, ἐμπιστευμένη στὴν ἐρημιά, ἀποπατοῦσε γαλήνια στὸ χω-
 ράφι,
 νιώθοντας στοὺς γοφούς της τὰ ἔντονα τσιμπήματα τῶν χόρτων καὶ τῶν
 ἄστρων.

Αὕτῃ ἡ συναίσθηση μιᾶς αἰώνιας κλοπῆς — μᾶλλον λεηλασία
 βουβή, κρυφὴ καὶ σταθερή. Καὶ ξαφνικὰ ἡ κουρτίνα τῆς κρεββατοκάμα-
 ρας
 ἔκανε τρία χορευτικὰ πηδήματα πάνω ἀπ' τὴ ζέστη
 μὲ πρόθεση ὀλοφάνερη νὰ μεταθέσει τὴν προσοχή μας
 σὲ χρυσοκέντητα κράσπεδα μιᾶς γυναικείας ἐσθήτας· κ' ὕστερα
 ἀκίνητῳσε θαμπογάλανη στὴ νηνεμία, καλύπτοντας ἓνα ἄγαλμα,
 ἴσως τῆς νύχτας ἀπὸ γρανίτη, ἢ τῆς κλοπῆς ἀπὸ κόκκινη πέτρα, —
 καὶ πάλι ἐκεῖνο τὸ παραπλανητικὸ πριόνισμα τῶν γρύλλων
 κ' ἐκεῖνες οἱ καθησυχαστικὲς φωνὲς τῶν βατράχων
 ἢ ὁ ξερὸς κρότος ἀπ' τὸ κυκλικὸ περπάτημα μιᾶς κατσαρίδας μέσα
 σ' ἓνα κράνος.

Δὲν εἶχαμε καιρὸ νὰ ἐξακριβώσουμε. Προτοῦ τελειώσουμε
 τὸ πρῶτο μέτρημα τῶν ἄστρων, ἀποκοιμιόμαστε. Τὰ ξημερώματα
 μιὰ τυφλὴ κουκουβάγια χαρχάλευε πεσμένη στὰ χαμόκλαδα
 ἐνῶ τὰ γαλατῶδη μάτια της διερευνοῦσαν ἓναν ἄλλο χῶρο
 κι ὁ ἴσκιος τῆς Οἴτης ἀποσύρονταν ἀπ' τὴν πεδιάδα
 σὰ μιὰ πελώρια χελώνα ποὺ μαζεύει τὰ πόδια της.

Τότε ἀντηχοῦσε στὸν ὀρίζοντα ὁ ἥλιος. Ψηλά στὸν ἀέρα

φόβος

φυλακή-φωρά-

ἀφ' ἑαυτοῦ.

2
XXVII

XXVIII

ἀστράφτανε οἱ ἐξηντατέσσερις ὀπλές τῶν ἀλόγων του — ο ἥλιος ἦν ὅ
καὶ κάτω ἀντιφεγγίζαν οἱ βοῖδάμαξες. Οἱ πύλες ἀνοιγαν.
Συνωστισμός στήν ἀγορά — οἱ ὀπωροπῶλες, οἱ ἔμποροι —
βουνά οἱ καρποὶ καὶ τὰ λαχανικά, κ' οἱ ἀγρότες μὲ τὰ γαϊδούρια τους.

He Stzh

XXIV

Κάποιος φιλόσοφος ἀγουροζυπνημένος περπατοῦσε ἀμίλητος
ἀνάμεσα σὲ δυὸ σειρές σφαγμένα βόδια. Οἱ ἀγγειοπλάστες
βάζανε σὲ παράταξη τὶς στάμνες τους δίπλα στὸ δρόμο
σὰν ἓνα ἀλλόκοσμο πῆλινο στράτευμα. Στὰ γυμναστήρια,
ἀκόμη δροσερὰ ἀπ' τὴν αὐγινὴ ὑγρασία, φωτισμένα διαγώνια,
ἐβγαίνουν ἀπ' τ' ἀποδυτήρια οἱ πρῶτοι δρομεῖς καὶ δοκίμαζαν
μικροὺς γύρους, ὅπως περίπου τὰ προυλιὰ στὸν ἀέρα. Στρατιῶτες
ἐπλεναν στὶς αὐλές τῶν στρατῶνων μεγάλα καζάνια ἐκστρατείας.

XXX

#

Κάποιες ξεχτένιστες γυναῖκες τίναζαν ἀπ' τὰ παράθυρα
ἀπίθανα κάτασπρα σεντόνια. Λαμποκοποῦσαν
μετόπες νὰῶν κ' οἱ πάνω κερκίδες τῶν σταδίων. Τούτῃ ἡ λαμπρότητα,
τυφλή, ἐκτυφλωτικὴ, σ' αὐτὴ τῆς ἀκριβῶς τὴν ἐπίδειξη,
σὰν κάτι νὰ μᾶς ἔκρυβε — κι ἀλήθεια μᾶς ἔκρυβε — — cf. Σανδῆς 48.1
μήπως ἐκεῖνη τὴν κλοπή; Κ' εἶταν ἀκόμη
τὰ πελώρια πιθάρια στοὺς κήπους καὶ στὰ ὑπόγεια
κ' οἱ χρυσὲς προσωπίδες μὲ τὰ κενά, ἐρευνητικὰ τους μάτια.
Μιὰ στιγμιαία σιωπὴ· τὸ ἴδιο ἀόριστο νόημα· κοινὴ συνωμοσία.

XXXI

Μεγάλωναν τὰ γένεια, τὰ μαλλιά, τὰ νύχια, τὰ ὄργανα·
καὶ πάντα εἰδήσεις γιὰ νεκροὺς καὶ γιὰ ἥρωες, καὶ πάλι γιὰ ἥρωες·
μεγάλα κόκκαλα ἀλόγων στὶς πλαγιές μὲ τὶς ξερὲς ἀφάνες·
πυκνῶναν οἱ ἀναπνοὲς τῶν ἀπλутων σωμάτων. Μιὰ γυναῖκα, κάποτε,
περνοῦσε ἀπόμακρα μὲς στήν ἐσπέρα μὲ μιὰ ὑδρία στὸν ὦμο τῆς.
Πίσω τῆς ἔκλεινε ὁ ἀέρας τὸ πέρασμα. Ἡ βραδιά
διπλωνόταν στήν ἀκρὴ μιᾶς σημαίας. Κάποιο ἀστέρι
φώναζε ξαφνικά ἓνα ἀκατανόητο «ὄχι», κ' ὕστερα
ἐσβηνε ὁ καλπασμός τῶν ἀλόγων κατὰ μῆκος τῆς νύχτας
ἀφήνοντας πρὶ σιωπῆλὰ τ' ἀστέρια πάνω ἀπ' τὸ ποτάμι.

cf. 249.4, =

XXXII

Κανεὶς δὲν πρόφτανε πιά νὰ θυμηθεῖ, νὰ σκεφτεῖ, νὰ ρωτήσῃ —
μιὰ διαρκὲς μετακίνησις· ὅλα σύντομα, κομμένα, ἀσυμπλήρωτα.
Οἱ θρῆνοι κ' οἱ ζητωκραυγές, ἐπαιρναν λίγο - λίγο
τὸν ἴδιο τόνο· ἐπίσης κ' οἱ μορφὲς ἐχθρῶν καὶ φίλων — δὲν ξεχώριζες.

Μόνο τὶς νύχτες ποὺ ἔπεφτε ἡ σιωπὴ ὀρίζοντια — σὰν κόπαζε ἡ μάχη —
ἀκούγονταν ἀνάμεσα στὶς πέτρες μακρυσμένοι βόγγοι πληγωμένων
καὶ τὸ φεγγάρι εἶταν σὰ μάτι διεσταλμένο σκοτωμένου ἀλόγου — τότε
μόνον
γνωρίζαμε πὼς δὲν ἔχουμε ἀκόμη πεθάνει.

Τότε, μιὰ πονηρία χιλιόμματα σπίθιζε σ' ὅλες τὶς γωνιές τῆς νύχτας:
νὰ πάρουμε πίσω ὅσα μᾶς ἔκλεψαν, νὰ τὰ ὑποκλέψουμε ἔστω. Ἐκεῖ,
κάτω,

XXVII
στο φεγγερὸ ἀκρογιάλι, σκοτεινὰ τὰ καράβια μας,
ἀσάλευτα, μαρμαρωμένα, μελετοῦσαν ἓνα ἄλλο ταξίδι —
κι ἂν κάποτε ἄστραφτε γιὰ λίγο ἓνα βρεγμένο κουπί, ἀντιχτυποῦσε
αἰφνίδια

στο σφυγμὸ τοῦ χεριοῦ μας. Ἐλαφροπάτητοι ἀγγελιαφόροι
πηγαινορχόνταν μὲ τὸ γλύστρημα τῆς νυχτερίδας, κ' ἴσως νᾶμενε
προδοτικὸ σημάδι στ' ἄσπρα βότσαλα ἢ ἀνάμεσα στ' ἀγκάθια,
ἓνα μαῦρο φτερό, ἓνα κομμάτι ἀπὸ λουρὶ σανδάλου, μιὰ ἀσημένια πόρπη,
καὶ θᾶπρεπε τὴν ἄλλη μέρα, μὲ τὸν ὄρθρο, νὰ τὰ ἐξαφανίσουμε.

XXVIII
Κ' εἶτανε κιόλας σὰ ν' ἀκούγαμε τὰ μυστικὰ πελέκια μὲς στο δάσος
νὰ κόβουν ξύλα. Ἀκούγαμε τὸ μέγα γδοῦπο, ὅταν σωριάζονταν
ἓνα δέντρο στο χῶμα, καὶ τὴ σιωπὴ τρομαγμένη
νὰ κρύβεται πίσω ἀπ' τοὺς ὤμους μας. Κ' εἶταν σὰ νᾶβλεπα κιόλας
τὸν Δούρειο Ἴππο, κούφιο, θεόρατο, νὰ λάμπει ἐπικίνδυνος
μὲς στὴν ἀστροφεγγιά, θρησκευτικὸς σχεδόν, ἐνῶ ἡ σκιά του
ἐκτεινόταν μυθικὴ πάνω στὰ τεῖχη. Κ' ἐνιωθα κιόλας
σὰ νὰ βρισκόμουν μὲς στο κούφωμα τοῦ ἀλόγου, μαζί μὲ τοὺς ἄλλους,
ὀλομόναχος, σὲ ἄβολη στάση, μέσα στο λαιμὸ τοῦ ἀλόγου,
καὶ νὰ κοιτάζω μὲ τ' ἄδεια τοῦ μάτια τὴ γυάλινη νύχτα,
σὰν κρεμασμένος μὲς στο χάος, γνωρίζοντας
πὼς ἡ χαίτη ποὺ ἀνέμιζε πάνω ἀπ' τὸν αὐχένα μου
δὲν εἶταν δική μου, — οὔτε κ' ἡ νίκη, φυσικά. Ὡστόσο ἐτοιμαζόμουν
γιὰ τὸ τεράστιο, μάταιο ἄλμα μέσα στο ἀγνωστο.

XXIX
Ἔτσι, σ' αὐτὴ τὴ στάση, ἐκεῖ ψηλά, μέσα στο σανιδένιο λαρύγγι τοῦ
ἀλόγου,
θᾶνιωθα καταβροχθισμένος, κι ὅμως ζωντανός, νὰ ἐποπτεύω
τ' ἀντίπαλα στρατόπεδα, τὶς φωτιές, τὰ καράβια, τ' ἀστέρια,

ὅλο τὸ οἰκεῖο, τὸ τρομερό, τ' ἀναρίθμητο θαῦμα — ὅπως λένε — τοῦ
κόσμου,

σὰ νᾶμαι μιὰ μπουκιά σταματημένη στὸ λαρύγγι τοῦ ἀπείρου καὶ ταυτό-
χρονα μιὰ γέφυρα

πάνω ἀπὸ δυό, τὸ ἴδιο ἀπόκρημνες κι ἄγνωστες, ὄχθες —

μιὰ γέφυρα ψεύτικη, βέβαια, ἀπὸ ξύλο καὶ πικρὴ πανουργία.

(Ἀπὸ κεῖ πάνω, θαρρῶ, μὲς σ' ἓναν τέτοιο ἐφιάλτη,
ἀγνάντεψα πρώτη φορά τὴν πραῦντικὴ λάμψη τῶν ὅπλων σου).

Ἄλλοτε πάλι, τὰ μεγάλα μεσημέρια, σ' ἓνα διάλειμμα τῆς μάχης,
ἢ σ' ὥρα πορείας, σ' ἓνα σταμάτημα, νιώθαμε μονομιᾶς πὼς διψούσα-
με —

τίποτ' ἄλλο: διψούσαμε. Δὲν ὀνομάζαμε τὸ νερὸ καὶ τὴ δίψα μας·

σκύβαμε μόνο ἀμήχανοι νὰ δέσουμε τάχα τὰ σαντάλια μας,

κ' ἔτσι, σκυμμένοι, κοιτούσαμε πέρα, κρατώντας

μιὰ εἰκόνα ἀντεστραμμένη ἀπὸ τοπία, ἀνθρώπους κι ἀπὸ μᾶς τοὺς ἴδιους,

μιὰ εἰκόνα ἀπατηλή, συγγνωστικὴ, διαυγῆ, τεθλασμένη,

σάμπως καθρεφτισμένη σὲ νερό. Καὶ νερὸ δὲν ὑπῆρχε. Διψούσαμε.

Κεῖνος ὁ δρόμος ἐρημώθη ὡς τὸ βάθος. Ἀπ' τὶς δυὸ πλευρές του
πηγάδια σκεπασμένα, μολυσμένα ἀπ' τοὺς νεκρούς. Ράγιζε ἡ πέτρα
ἀπ' τὴ μεγάλη ζέστη. Τὰ τζίτζικια ξεφώνιζαν. Ὁ ὀρίζοντας

εἶταν ἀσβέστης καὶ γλῶσσες φωτιᾶς. Μέσα στὴν ἀνελέητη λιακάδα

σπίθιζαν στὰ σαμάρια τῶν τειχῶν, ὄρθια, σπασμένα τζάμια,

χωρίζοντας συντρόφους, φίλους, συμπολεμιστές. Πάρ' ὅλη

τὴν αἰχμηρὴ, δοξαστικὴ ἀκτινοβολία, δὲν κρυβόταν τίποτα. Εἶδα ἄντρες
γενναίους

νὰ ρίχνουν στάχτη στὰ μαλλιά τους· κ' εἶδα τὴ στάχτη

ν' ἀνακατεύεται μὲ τὰ δάκρυά τους· μαῦρα αὐλάκια

χώνονταν μὲς στὰ γένεια τους, ὡς κάτω στὰ σαγόνια τους.

Αὐτοὶ ποὺ πλέναν τ' ἄλογά τους ἄλλοτε στ' ἀκροθαλάσσι ὀλόγυμνοι
κι ἀλείβανε τὶς χαῖτες μὲ λάδι ξανθό, λάμποντας ὅλοι

ἄνθρωποι κι ἄλογα σὲ μεγαλόφωτα πρωῒνά· αὐτοὶ οἱ ἴδιοι

ποὺ χόρευαν τὰ βράδια πάνω ἀπ' τὶς φωτιές κι ἀστράφτανε

τὰ γυμνὰ πέλματά τους ὀλοπόρφυρα, — τώρα ζαρώνουνε

ἀνάμεσα στὰ βράχια, χολώνουν, γκρινιάζουν, βάζουν τὴν παλάμη

μπροστὰ στὰ σκέλια τους, ντρέπονται, κρύβονται,

σὰ νᾶχουν φταίξει, σὰ νὰ τοὺς ἔχουν ὅλοι φταίξει. Κ' ἴσως νὰ φθονοῦν

die Bogen der Philo-
und die zwei Tische
kann über die Eisen-
Tische.

XXXVI

Rufst du mich

XXXVII

6.

XXXVIII

τούς νέους πολεμιστές για τὴν ὠραία ἀνυποψία τους, για τὴν τόλμη τους,
για τὴν ἐνθουσιαστική, ἀποστηθισμένη εὐφράδειά τους, κ' ἴσως πιότερο
ἀπ' ὅλα

για τὰ βαριά, στιλπνὰ μαλλιά τους, τὰ ὀγκωμένα ἀπὸ ὑγεία καὶ ἔρωτα.

✓

XXIX
Κι ὁμως κι αὐτοὶ ξεκίνησαν κάποτε μὲ τὴ χαριτωμένη ἀφέλεια
καὶ τὴν κρυφὴ ματαιοδοξία ν' ἀναμορφώσουν τὸν κόσμο. Ξεκίνησαν
ὅλοι μαζί, καθένας χώρια, καὶ τῶσαν καὶ τῶβλεπαν: καθένας
για ἓνα δικό του λόγο, μιὰ ξεχωριστὴ φιλοδοξία, στεγασμένη
κάτω ἀπὸ μιὰ μεγάλη ἰδέα, ἓναν κοινὸ σκοπὸ, — διάφανη στέγη
ποὺ κάτω της διακρίνονταν καλύτερα τοῦ καθενὸς τὸ κομμάτιασμα,
ἢ δυστυχία κ' ἢ μικροπρέπεια ὅλων. Πῶς νάβαζες, φίλε μου, τάξη
σ' αὐτὸ τὸ χάος; Πῶς νὰ σταθεῖς κοντά τους; Τώρα καταλαβαίνω.

✓
XL
XXXX
Τὶς νύχτες, μὲς στὰ πλοῖα, ὅταν οἱ ἀπλοὶ, κουρασμένοι στρατιῶτες
κοιμόνταν σωριασμένοι σὰν τσουβάλια στὸ κατάστρωμα,
ἀξιολάτρευτοι στὴν εὐπιστία τῆς νεότητάς τους,
μέσα στὴν ἄγνοια, τὴ ζωώδη ἀγνότητα, στὸ σαρκικὸ τους κάλλος,
εὐρωστοὶ ἀπὸ τὴν ἄσκηση τῆς χρήσιμης δουλειᾶς, στοὺς ἀγρούς, στὰ
ἐργαστήρια, στοὺς δρόμους,
ὑποταγμένοι στὴν ἀνάγκη καὶ στὴν εὐκολὴ ἐλπίδα,
μὲ τὴν πηγαία γενίκευση τῆς δικῆς τους ἀθωότητας, σὰν πρόβατα
ποὺ τὰ ὀδηγοῦν στὴ σφαγὴ γιὰ τὰ συμφέροντα ἄλλων, κι ὁμως
χαμογελώντας μὲς στὸν ὕπνο τους, παραμιλώντας, ροχαλίζοντας,
βλαστημώντας μιὰ ὄνειρική ἀγελάδα ἢ μουρμουρίζοντας πάλι καὶ πάλι
ἓνα ὄνομα γυναικεῖο, ἡμίγυμνο, σὲ νύχτια στύση,
περιχυμένοι τὴ μυστικὴ αἰωνιότητα τῆς ὠκεάνειας ἀστροφεγγιᾶς: —
αὐτὲς τὶς νύχτες,

✓
XL
ἄκουσα, ἀνάμεσα στοὺς παφλασμοὺς τῶν κουπιῶν, τὶς φωνές, τοὺς καυ-
γάδες
τῶν ἀρχηγῶν, γιὰ λάφυρα ποὺ δὲν εἶχαν ἀκόμη συναχτεῖ, γιὰ τίτλους
ποὺ δὲν εἶχαν ἀκόμη θεσπιστεῖ. Κ' εἶδα στὰ μάτια τους
τὸ μίσος γιὰ ὅλους, τ' ἄγριο πάθος τῶν πρωτείων,
καὶ μέσα - μέσα, ὅπως στὸ βάθος σκοτεινῆς σπηλιᾶς ἀνίσχυρη πυγο-
λαμπίδα,
εἶδα καὶ τὴ δική τους μοναξιά. Πίσω ἀπ' τὰ γένεια τους
σπίθιζε ὀλόγυμνη ἢ μοίρα τους, σὰν πίσω ἀπ' τὰ γυμνὰ κλαδιὰ ἐνὸς δά-
σους

μιά στεγνή πεδιάδα στο φεγγαρόφωτο, σπαρμένη μ' άσπρα κόκκαλα.

Κ' εΐταν σά μιὰ εὐτυχία ἢ γνώση αὐτῇ· — μιὰ ἄφηση,
 μιὰ κατευναστική παραδοχή, μιὰ ἀδρανῆς εὐφροσύνη
 ἀπ' τὴν ἀφή τοῦ αἰώνιου καὶ τοῦ τίποτα. Λίγες στιγμές,
 παρ' ὅλ' αὐτά, μποροῦσα ἀκόμη νᾶχω τὸ προνόμιο·
 νὰ διακρίνω πίσω ἢ ἀνάμεσα ἀπὸ τὶς ἀσπίδες καὶ τὰ δόρατα
 ἓνα κομμάτι θάλασσα, λίγο λυκόφως, ἓνα ὠραῖο γόνατο,
 καὶ νὰ μ' ἀρέσει, — ναί, παρ' ὅλα αὐτά· — μιὰ ἐλάχιστη δικαίωση,
 κι ὅλος ὁ φόβος, ἀναρίθμητος κι ἄγνωστος, διαλύονταν πέρα,
 ἓνα βαθύ, ἱλαρὸ σύννεφο στὴ μυθικὴ ἀπεραντοσύνη.

Θυμᾶμαι μιὰ νύχτα, ποὺ πλέαμε μὲ πανσέληνο. Τὸ φεγγαρόφωτο
 ἀπόθετε μιὰ ἐντάφια, χρυσὴ προσωπίδα σ' ὅλα τὰ πρόσωπα·
 οἱ στρατιῶτες, μιὰ στιγμή, σταθῆκαν καὶ κοιτάχτηκαν
 σὰ νὰ μὴ γνῶριζε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον ἢ σὰ νὰ γνωρίζονταν
 γιὰ πρώτη τους φορά· καί, μεμιᾶς, ὅλοι στράφηκαν
 καὶ κοίταξαν ψηλὰ τὸ φεγγάρι,
 ἀκίνητοι ὅλοι, πάνω στὸ ἀεικίνητο πέλαγος,
 σιωπηλοί, μαγεμένοι, σὰν πεθαμένοι κιόλας κι ἀθάνατοι.

Τότε, σὰ νᾶνιωσαν ἄοριστα ἔνοχοι, σὰ νὰ μὴν ἄντεχαν
 αὐτὸ τὸ ἀπέραντο, ἀνάλαφρο βάρος, ἄρχισαν νὰ φωνάζουν,
 νὰ χωρατεύουν, νὰ χειρονομοῦν χυδαῖα, νὰ συγκρίνουν τὰ ὄργανά τους,
 ν' ἀλείφονται μὲ τὸ λίπος τῶν ψητῶν, νὰ πηδοῦν, νὰ χορεύουν, νὰ πα-
 λεύουν,
 νὰ κάνουν πῶς διαβάζουν στὶς γυμνές πλάτες τῶν κριῶν εὐθυμούς οἰω-
 νούς κ' αἰσχρὲς ἱστορίες,
 ἴσως γιὰ νὰ ξεχάσουν κείνη τὴ στιγμή, κείνη τὴ νόηση, κείνη τὴν ἀπου-
 σία.)

Ἴσως κ' ἐσύ, μιὰ τέτοια νύχτα, μέσα στὶς ἀντίρροπες
 φωνές τῶν συμπολεμιστῶν σου, ν' ἄκουσες ὀλοκάθαρα
 τὴν ἀπουσία τῆς δικῆς σου φωνῆς — ὅπως ἐγώ, τότε μὲ τὴν πανσέληνο·
 τ' ἄκουσα, ναί, πῶς ἐγὼ δὲν ἐφώναζα· κ' ἔμεινα ἐκεῖ
 καθηλωμένος ἀνάμεσα σ' ὅλους, ὀλομόναχος
 ἀνάμεσα καὶ στοὺς πιὸ ἀγαπημένους μου, ὀλομόναχος
 σ' ἓναν μεγάλο κύκλο ἐρημικόν, σ' ἓνα πανύψηλο ἁλώνι,
 ν' ἀκούω μὲ τρομερὴ διαύγεια τὶς φωνές τῶν ἄλλων, καὶ ταυτόχρονα

258.7. || ν' ἀκούω τῇ σιωπῇ μου. Ἀπὸ κεῖ πάνω
ἀγνάντεψα γιὰ δεύτερη φορά τῇ λάμπῃ τῶν ὕπλων σου. Κ' ἐννόησα.

ν = Ἴσως κ' ἐσύ, μιὰ ἀνάλογη στιγμή, σεβάσμιε φίλε, θ' ἀποφάσις
ν' ἀποσυρθεῖς. Τότε, θαρρῶ, θ' ἀφέθηκες νὰ σέ δαγκώσῃ
τὸ φίδι τοῦ βωμοῦ. Γνώριζες, ἄλλωστε, πὼς μόνον
τὰ ὅπλα μας χρειάζονται, κι ὄχι τοὺς ἴδιους ἐμᾶς (ὅπως εἶπες).

XLVI Ὅμως ἐσύ εἶσαι τὰ ὅπλα σου, τὰ τίμια κερδισμένα
μὲ τὴ δουλειά, τὴ φιλία καὶ τὴ θυσία, δοσμένα ἀπ' τὸ χέρι
ἐκείνου ποὺ στραγγάλισε τὴν Ἑπτακέφαλον, ἐκείνου ποὺ σκότωσε || ἀρκαλὴ
τὸν φύλακα τοῦ Ἀδῆ. Καὶ τῶδες
μὲ τὰ ἴδια σου τὰ μάτια καὶ τῶζες: κληρονομιά σου
καὶ τέλειο ὅπλο σου. Αὐτὸ νικάει μονάχα. Τώρα,
παρακαλῶ σε νὰ μοῦ δείξεις τὴ χρῆση. Ἡ ὥρα ἔφτασε.

XLVII Ἴσως θὰ ποῦνε πὼς ἡ νίκη εἶναι μονάχα δική μου, κ' ἴσως θὰ ξεχάσουν
τὸν κάτοχο καὶ τὸν τεχνίτη· — αὐτὸ κανένας δὲ θὰ τῷ θελῇ·
μὰ τί σημαίνει αὐτὸ γιὰ σένα; — ἐσύ θὰ κρατήσεις
τὴν ὕστατη νίκη, καὶ τὴ μόνη (ὅπως εἶπες),
τὴ γνώση αὐτὴ τὴ μελιχρὴ καὶ τρομερή: πὼς δὲν ὑπάρχει καμμιά νίκη.

ν = Ἐσύ μονάχος κρέμασες στὸ δέντρο τὸ ἄδειο σου πουκάμισο
γιὰ νὰ παραπλανήσεις τοὺς περαστικούς, νὰ ποῦνε: «πέθανε»·
κ' ἐσύ κρυμμένος πίσω ἀπ' τοὺς θάμνους, ἀκούγοντας
πὼς νεκρὸν πιά σέ θεωροῦσαν, νὰ ζήσεις
σ' ὅλο τὸ μῆκος τῆς δικῆς σου αἵσθησης: καὶ τότε θὰ μποροῦσες
νὰ φορέσεις ξανά τὸ πουκάμισο τοῦ εἰκονικοῦ θανάτου σου
ὥσπου νὰ γίνεις (ὅπως ἔγινες) ἡ μεγάλη σιωπὴ τῆς ὑπαρξῆς σου.

XLIX Ἐνα δόρυ παλιό, βαμμένο στὸ αἷμα, ἀποσυρμένο ἀπ' τὴ μάχη,
μοναχικό, γαλήνιο, ἀνώφελο,
ἀκουμπισμένο ὀρθὸ στὰ βράχια, μὲ τὴ χάλκινη αἰχμὴ του
γραμμένη στὸ φεγγάρι, τεθλασμένη ἀπ' τὶς ἀχτίνες,
θὰ καμπυλώνεται σὰ δάχτυλο ἀνεξίτητο
ἐπάνω σὲ μιὰ λύρα — στὴν αἰώνια λύρα, ποὺ εἶπες. Τούτῃ τὴν ὥρα,
θαρρῶ πὼς νιώθω κατὰ ποῦ κοιτᾷ ἡ εὐγνωμοσύνη σου.

cf Σοφοκλ. 47.2 — Τώρα θυμήθηκα ἓνα ἐνδοξὸ λυκόφως στὸν ὠκεανὸ — μιὰ νηνεμία
λησμονημένη, ἀπίστευτη, — ἡ ἀκάλυπτη ἀπεραντοσύνη

IL

de l'antiquité classique et de l'épique.

τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν νερῶν· κανένα ἀκρωτήριο ἢ νησίδα,
μόνο οἱ τριῆρεις σκιώδεις, πετώντας ἢ λάμνοντας
σ' ἓνα βαθύ, μυθικὸ τριανταφυλλώνα· τὰ κουπιὰ
ἀθόρυβα, ὁμοιόμορφα, σὰ φαρδεῖές, διαγώνιες, νοτισμένες ἀχτίνες. Ἕνας
ναύτης
δοκίμασε νὰ τραγουδήσει, κ' ἔμεινε ἔτσι
μὲ τὸ στόμα ἀνοιχτὸ σὰ μιὰ τρύπα,
κι ἀνάμεσά της φάνηκε ξανὰ τὸ φέγγος τῆς θάλασσας.

Τότε ἔλυσα κ' ἐγὼ τὴ ζώνη μου κ' αἰσθάνθηκα
τὴν ἴδια μου τὴν κίνηση ἡρεμῇ, ἀναπότρεπτη, ἀνεξήγητη,
μ' ἐκείνη τὴν αὐθεντικότητά της μεταφυσικῆς. Κ' εἶταν σὰ νάλυνε
μιὰ προαιώνια θηλειὰ ἀπ' τὸ λαιμό μου. Κράτησα τὴ ζώνη μου γιὰ λίγο
κ' ὕστερ' ἀκούμπησα τὴ μιὰ της ἄκρη στὸ νερό, βλέποντας νὰ χαράζει
μιὰ γαλήνια γραμμὴ μέσα στὸ ἀπέραντο, ἐνῶ, ταυτόχρονα,
στὰ δάχτυλά μου ἀντιχτυποῦσε ὁ ἀκίνητος σφυγμὸς
μιᾶς σπάνιας ἐλαφρότητας. Τότε,
τράβηξα ἀπ' τὸ νερὸ τὴ ζώνη μου, κ' ἔτσι βρεγμένη
τὴν ἔσφιξα καὶ πάλι δυνατὰ στὴ μέση μου.

Καμμιά φορά, τὸ φῶς τοῦ λυκόφωτος εἶναι μιὰ φώτιση — δὲν εἶναι; —
ἔτσι ἄπλετα καθρεφτισμένο στὸ νερό, ἐνωμένο
μὲ τὸ ἴδιο τὸ εἶδωλό του, αὐτόνομο
ἀπέναντι τῆς νύχτας καὶ τῆς μέρας — μιὰ ὁλότελα ἀνεξάρτητη σύνθεση
τῆς νύχτας καὶ τῆς μέρας. Τὸ φέγγος ἐκεῖνο,
τόσο σύντομο, κι ἀθάνατο ὡστόσο, — ἓνας ὁλόχρυσος θώρακας
ἀσφαλῆς τριγύρω στὸ στήθος μας· προπάντων
ἐκεῖνο τὸ ἄτρωτο, λεπτότατο στρῶμα τοῦ ἀέρα
ἀνάμεσα στὸ θώρακα καὶ στὴ σάρκα μας, ποὺ ἐπιστρέφει ξανὰ πρὸς τὰ
μέσα

τὴν κίνηση τῆς ἀναπνοῆς μας πρὸς τὰ ἔξω. Κάποτε,
σὲ μιὰ βαθύτατη εἰσπνοή, νιώθουμε τὶς αἰχμὲς τοῦ στήθους μας
ν' ἀγγίζουν μυστικά τὸ μέταλλο τοῦ θώρακα, δροσισμένο ἀπ' τὸ δεῖλι,
μὲ τὴν ὑπέρτατη ἡδονὴ τοῦ ἀνύπαρκτου, σ' ἐρωτικὴν ἀπτότητα.

Μπορῶ νὰ σοῦ δείξω τὸ σημάδι τῆς ζώνης πάνω στὸ σῶμα μου —
σφραγίδα ἐνὸς μικροῦ τροχοῦ — τὸ χαραγμένο ἀποτύπωμα τῆς πόρπης.
Ὡ, ναί, ἡ ἐλευθερία εἶναι πάντα κλειστή, περισφίγγει
ὁλόκληρο τὸ σῶμα — καὶ τὴ φτέρνα ὅπως δὴποτε.

Τ-ε. Τὸ τίμιο
ἐκ τῆς σελίδας
ἐν 272 45.3.

LI

LII

LIII

Τὸ σφίξιμο, ἄλλωστε, τῆς ζώνης, ὑποχρεώνει τὸ στῆθος νὰ φαρδαίνει.
Αὐτὴ ἡ βαθεῖα κι ὀδυνηρὴ ἀπομάκρυνση, ποὺ λίγο - λίγο ἡμερεύει.

✓ "Ὅμως, ἂς μᾶς φυλάξουν οἱ θεοὶ νὰ μὴ γίνουμε αἰχμάλωτοι
ἔστω καὶ τῆς πιὸ ὠραίας ἀκόμη ἀποκάλυψης, μὴ χάσουμε γιὰ πάντα
τὴν τρυφερὴν ἀφέλεια τῶν μεταμορφώσεων
καὶ τὴν ἔσχατη πράξη τοῦ λόγου. "Ἴσως αὐτὸ νὰ σὲ φόβιζε μόνον
μέσα στὴν πλήρη μοναξιά σου, — κ' ἡ ἔλλειψη τῶν ἀντικειμένων, λέω,
ὄχι γιὰ χρῆση σου, μὰ γιὰ ἐπαφή, γιὰ σύγκριση καὶ γιὰ παράσταση,
γιὰ ἀδελφικὴ παρομοίωση τοῦ ἀπέραντου καὶ στάθμηση τοῦ ἀστάθμη-
του.

LIV

Γι' αὐτό, τουλάχιστον, γύρνα μαζὶ μας. Τὸν περήφανο πόνο
τῆς ἀσυντρόφιαστῆς ἀγιοσύνης σου, δὲ θὰ τὸν μαρτυρήσω σὲ κανέναν.
Κανένας δὲ θὰ καταλάβει οὔτε κανένας ποτὲ θὰ τρομάξει
ἀπ' τὴν ἀνέγγιχτη εὐφροσύνη τῆς ἐλευθερίας σου. Τὸ προσωπεῖο τῆς
δράσης,

LV

ποὺ σοῦχω φέρει κρυφὰ μὲς στὸ γυλιό μου, θὰ καλύψει
τὸ διάφανο, μακρινὸ πρόσωπό σου. Φόρεσέ το. Πᾶμε.

— cf. 251, 4 (He Matter)

"Ὅταν θὰ φτάσουμε στὴν Τροία, τὸ ξύλινο ἄλογο, ποὺ σοῦλεγα,
θᾶναι ἔτοιμο πιά. Ἐκεῖ μέσα θὰ κρυφτῶ μαζὶ μὲ τὰ ὄπλα σου. Αὐτὸ
θᾶναι

τὸ προσωπεῖο τὸ δικό μου, καὶ τῶν ὄπλων σου ἄλλωστε. Ἔτσι μόνον
τὴ νίκη θὰ κερδίσουμε. Αὐτὸ θᾶναι

LVI

ἡ νίκη μου, — κ' ἡ νίκη σου θέλω νὰ πῶ. Θᾶναι ἡ νίκη
ὅλων μαζὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Θεῶν τους. — Τί νὰ γίνει;
μονάχα τέτοιες νίκες ὑπάρχουν. Ἀς πηγαίνουμε.

Πέρασαν πιά τὰ δέκα χρόνια. Πλησιάζει τὸ τέλος.

"Ἐλα νὰ δεῖς ὅ,τι πρόβλεψες. Νὰ δεῖς μὲ τί λάφυρα
ἀνταλλάξαμε τόσους νεκροὺς μας· μὲ τί δικές μας ἐχθρότητες
ἀνταλλάξαμε τοὺς παλιούς μας ἐχθρούς. Μέσα στὰ ἐρείπια,
ποὺ οἱ στῆλες τῶν καπνῶν θὰ ὑψώνονται κάθετα πρὸς τὸν ἥλιο,
ἀνάμεσα στοὺς σκοτωμένους, τίς πεσμένες ἀσπίδες, τοὺς τροχοὺς τῶν
δίφρων,

LVII

ἀνάμεσα στοὺς γόους τῶν νικημένων καὶ τῶν νικητῶν, τὸ δικό σου
νοητικό, μειλίχιο χαμόγελο θὰ μᾶς εἶναι ἓνα φέγγος,
ἡ δική σου ἐπιείκεια καὶ σιωπὴ, μιὰ πυξίδα.

Ἔλα· σὲ χρειαζόμαστε ὄχι μόνο γιὰ τὴ νίκη, μά, προπάντων,
μετὰ τὴ νίκη· — ὅταν θὰ μποῦμε, ὅσοι ἀπομείνουμε, ξανὰ στὰ καράβια,
γυρίζοντας

LVIII

μαζί μὲ τὴν Ἑλένη, γερασμένη κατὰ δέκα χρόνια,
μὲ ἀλλοιωμένη προφορά, μὲ παραστάσεις ἄλλες μὲς στὰ μάτια της,
κρύβοντας σὲ μακριά, χρυσοποίκιλτα πέπλα
τὴν ξενητεία της καὶ τὰ γηρατειά της, κρύβοντας
μὲς στὰ δικά της πέπλα καὶ τὴ δική μας ξενητεία, τὴν τύψη, τὴν ἀπελ-
πισία

καὶ τὸν μεγάλο, ἀφυγάδευτο τρόμο τῆς ἐρώτησης:
γιατί ἤρθαμε, γιατί πολεμήσαμε, γιατί καὶ ποῦ ἐπιστρέφουμε;

LIX

Θαρρῶ πῶς κ' οἱ πιὸ ὠραῖες γυναῖκες, σὰν γεράσουνε,
γίνονται κάτι σὰ μητέρες, ὅλο συγκατάβαση καὶ πικρὴ καρτερία,
ὅλο στοργὴ καὶ τρυφερότητα, κι αὐτὴ μεταμφιεσμένη
σὲ ρητὴ τάχα δικαιοσύνη τῶν ἀναγκαίων σφαλμάτων,
τῶν ἀναγκαίων ἀπωλειῶν, τῶν ἀναγκαίων δέκα χρόνων. Τότε, οἱ γυ-
ναῖκες

φ. 253-2

φουχτώνουν τὰ κλειδιά τῆς ζώνης τους καὶ μὲ τίς δυὸ παλάμες τους,
μὲ μιὰ κοινότατη χειρονομία σὰ νὰ τίς ἔπιασε σφάχτης στὴ μέση —
ὠραῖες γυναῖκες, γερασμένες, μυθικὲς μητέρες,
σὲ μιὰ ὕστατη χειρονομία ἀπλῆς ἀγιότητος:
μὴ δοῦμε πῶς ἐκεῖνα τὰ κλειδιά τίποτε πιά δὲν ξεκλειδώνουν.

LX

Πῶς θὰ τὸ ἀντέξουμε τὸ βλέμμα τῆς Ἑλένης,
πίσω ἀπ' τὰ σκοτεινά, σπιθίζοντα πέπλα της,
μέσα στὸ μελιχρὸ φέγγος τῶν ἄστρων, στὴν ἀνερεύνητη νύχτα,
ἐνῶ οἱ κωπηλάτες θὰ σιωποῦν καὶ τὰ κουπιά θὰ χτυπᾶνε
τὰ μυστικά, ὠκεάνεια τύμπανα τῆς ἐπιστροφῆς, στὸ ρυθμὸ τοῦ ἀνεπί-
στρεπτου;

LXI

Γι' αὐτὴ τὴν ὥρα, τουλάχιστον, μεῖνε κοντά μας. Αὐτὸ μᾶς χρειάζεται
περισσότερο ἀκόμη κι ἀπ' τὰ ὅπλα σου. Καὶ τὸ γνωρίζεις.
Ἴδου τὸ προσωπεῖο ποῦ σοῦ ἔφερα. Φόρεσέ το. Πηγαίνουμε.

(Ὁ ἥρεμος γενειοφόρος, πῆρε τὸ προσωπεῖο καὶ τὸ ἀκούμπησε χάμω. Δὲν τὸ φό-
ρεσε. Τὸ πρόσωπό του λίγο - λίγο μεταμορφώνεται. Γίνεται πιὸ νέο, πιὸ θετικό, πιὸ

παρόν. Σὰ ν' ἀντιγράφει τὸ προσωπεῖο. Μεγάλη παύση κι ἀναμονή. "Ἐνα ἄστρο ἔπεσε. Ὁ Νέος ἔνωσε ἓνα ἐλάχιστο φύσημα, στὸ πρόσωπό του καὶ τὰ μαλλιά του χώρισαν στρωτὰ στὴ μέση ἀπὸ μόνα τους, σὰν ἀπὸ μιὰ λεπτή, χρυσή χτένα. Κάτω, στ' ἀκρογιάλι, ἀκούγεται τὸ τραγούδι τῶν ναυτῶν — ἓνα ἀπροσποίητο, λαϊκὸ τραγούδι, περι- κλείνοντας σκοινιά, κατάρτια, κωπηλάτες, ἄστρα, πίκρα πολλή καὶ λεβεντιά καὶ καρ- τερία — ὅλη τὴ σκοτεινὴ, σπιθόβολη θάλασσα, ὅλη τὴν ἀπεραντοσύνη, σὲ ἀνθρώπινα μέτρα. Ἴσως νᾶταν τὸ ἴδιο τραγούδι, πού, ἀπὸ ἄλλο δρόμο, εἶχε γνωρίσει κι ὁ Ἑρ- μίτης. Κ' ἴσως γι' αὐτὸ νὰ πῆρε τὴν ἀπόφασή του. Σηκώθηκε ἡσυχά, ἔφερε ἀπ' τὴ σπηλιά τὰ ὅπλα του, τὰ παρέδωσε στὸν Νέο, τὸν ἄφησε νὰ περάσει μπροστά, καὶ τὸν ἀκολούθησε πρὸς τὸ ἀκρογιάλι. Καθὼς προχωροῦσε ἀνάμεσα στὶς πέτρες καὶ στὰ ξεράγκαθα, ἔβλεπε τὰ ὅπλα του πὺ προπορεύονταν, νὰ λαμπυρίζουν στὴν ἀστροφεγ- γιά κι ἄκουγε ν' ἀντηχεῖ στὸ μέταλλό τους τὸ τραγούδι τῶν ναυτῶν. Κ' εἶταν ἔτσι σὰ ν' ἀκολουθοῦσε ὄχι τὸν Νέο, ἀλλὰ τὰ ἴδια του τὰ ὅπλα, βαδίζοντας πρὸς τὰ ἐκεῖ πὺ ἔδειχναν πάντα οἱ στιλπνές, καλοακονισμένες αἰχμές τους — ἐναντίον τοῦ θανάτου. Κ' ἐκεῖνο τὸ προσωπεῖο εἶχε ἀπομείνει ἐκεῖ πάνω, στὰ βράχια, ἔξω ἀπ' τὴ σπηλιά, λαμπυρίζοντας κι αὐτὸ μὲς στὴ μυστηριώδη μακαριότητα τῆς νύχτας, μὲ μιὰ παρά- ξενη, ἀκατανόητη κατάφαση).

ΑΘΗΝΑ, ΣΑΜΟΣ, Μάης 1963 - Ὀχτώβρης 1965